

INTEGRAREA EUROPEANĂ A REPUBLICII MOLDOVA PRIN PRISMA REGLEMENTĂRIILOR VAMALE NAȚIONALE

Teodor CĂRNAȚ,

doctor habilitat în drept, conferențiar universitar (USM)

Ianuș ERHAN,

magistru în drept, lector universitar (USM)

SUMMARY

*Today is becoming increasingly topical the discussion on the tendency of Republic of Moldova towards the Community and the process which entails the association, the pre-accession and finally the integration procedure of our country. But first of all, the integration in the European community requires customs integration. No wonder, one of the primary factors that led to the creation of the European Union was customs union, initially set to deepen economic and trade relations between the founding members. The aspirations of Republic of Moldova to the Community space involve a process of adjustment and development of national regulatory framework under the principles of the *acquis communautaire*.*

Extinderea Uniunii Europene de la 1 mai 2004 oferă pentru Uniunea Europeană și Republica Moldova oportunitatea de a dezvolta o relație de continuă apropiere mergând dincolo de cooperare, de a implica într-o măsură semnificativă integrarea economică și de a profunzda cooperarea politică.¹

Astăzi devine din ce în ce mai actuală discuția privind tendința Republicii Moldova către spațiul comunitar și procesul care atrage după sine procedura de asociere, pre-aderare și, în final, de integrare a țării noastre în cadrul Uniunii Europene. Dar, întâi de toate, integrarea în cadrul comunității europene presupune o integrare vamală. Nu în zadar unul dintre elementele primordiale care au dus la crearea Uniunii Europene a fost uniunea vamală, creată inițial în scopul aprofundării relațiilor economice și comerciale ale statelor-fondatoare. Uniunea vamală existentă astăzi la nivel comunitar stabilește, pe lângă libera circulație a persoanelor, și libera circulație a mărfurilor, a serviciilor și capitalului. Aspirațiile Republicii Moldova către spațiul comunitar presupune un proces de ajustare și elaborare a cadrului normativ național conform principiilor *acquisului* comunitar.

Cât privește *acquisul* comunitar în domeniul vamal, acesta include Codul vamal comunitar și Regulamentul de aplicare a acestuia, nomenclatura combinată, tariful vamal comun cu preferințele comerciale, cotele tarifare și suspendările tarifare, precum și alte reglementări legislative în afara Codului vamal, cum ar fi legislația privind mărfurile contrafăcute și mărfurile piratate, precursorii, exportul bunurilor culturale etc.

Orice stat care urmează să adere la Uniunea Europeană parcurge procesul de acceptare a *acquisului* comunitar, inclusiv cel în domeniul vamal. Prin acceptarea *acquisului* comunitar se înțelege acel proces

de apropiere a legislațiilor vamale ale țărilor care au aderat sau urmează să adere la Comunitatea Europeană. Apropierea legislației vamale presupune existența unei legislații naționale compatibile cu cea a Comunității. Din punct de vedere vamal, adoptarea unui sistem de reglementări armonizat cu Codul vamal comunitar și cu reglementările sale complementare este considerată drept o condiție esențială pentru facilitarea comerțului liber instituit prin Acordurile Europene și pentru pregătirea aderării. Adoptarea integrală a Codului vamal comunitar și a reglementărilor complementare nu este prevăzută decât după aderare.

În continuare, ne-am propus o abordare a cadrului legislativ național în domeniul vamal în vederea stabilirii gradului de compatibilitate a acestuia cu legislația vamală comunitară, în perspectiva unui eventual proces de apropiere a țării noastre de Uniunea Europeană.

La baza creării Uniunii Europene a stat Comunitatea Economică Europeană, care a fost înființată prin Tratatul de la Roma, semnat de cele șase state fondatoare (Belgia, Franța, Germania, Italia, Luxemburg și Olanda) la 25 martie 1957. Unul dintre obiectivele majore stabilite de Tratatul respectiv a fost realizarea unei piețe unice între statele membre, primul pas concret în acest sens fiind formarea unei uniuni vamale.

În anul 1958, cele șase state fondatoare au pus în aplicare două procese paralele, unul dintre ele abolind treptat taxele vamale referitoare la schimburile comerciale reciproce, celălalt fiind instituirea unui Tarif Vamal Comun, aplicabil mărfurilor importate din terțe state, ca de acum în 1968 să fie desăvârșită unificarea tarifelor, adică au fost eliminate toate taxele vamale și restricțiile în comerțul dintre statele membre ale Comunității, prin introducerea unui tarif vamal unic aplicabil bunurilor importate din alte state.

La 01.07.1968, Uniunea Vamală era realizată și, de atunci, orice nou stat care adera la Comunitate a suportat procesul de anulare a taxelor sale în comerțul intracomunitar și și-a aliniat tariful extern la Tariful Vamal Comun. Tot din 1968 are loc o armonizare accentuată și o simplificare a legislației în domeniul vamal, care au fost percepute ca elemente fundamentale, indispensabile pentru facilitarea comerțului.

Conform Tratatului privind instituirea Comunității Europene, distingem două sfere diferite ale reglementărilor vamale comunitare, și anume: raporturile din cadrul Uniunii Vamale, care au loc între statele-membre și raporturile comerciale ale Uniunii Europene și ale statelor-membre cu terțele state. Astfel, una dintre caracteristicile principale și esențiale ale dreptului vamal comunitar îl constituie faptul că este alcătuit din totalitatea normelor juridice, care reglementează atât aspectele interne, cât și cele externe legate de funcționarea Uniunii Vamale a Comunității Europene.

Astăzi din Comunitatea Europeană fac parte 27 de state europene, care se bucură de acele posibilități pe care le oferă Uniunea Europeană, inclusiv de o piață comună, un teritoriu vamal unic, o politică și legislație vamală unică.

La 12 ianuarie curent, la Chișinău s-a desfășurat prima rundă de negocieri privind Acordul de asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană. Noul Acord de asociere cu Uniunea Europeană urmează să aducă Republica Moldova mai aproape de legislația și standardele europene în domeniile prioritare ale politicii interne și externe a statului nostru, inclusiv în domeniul vamal.

Viitorul Acord va aprofunda asocierea politică și integrarea economică a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Acesta reafirmă disponibilitatea Uniunii Europene de a negocia o zonă de liber schimb cu Republica Moldova, atunci când vor fi îndeplinite condițiile necesare, prioritară fiind compatibilitatea bazei legale naționale cu acquisul comunitar în domeniu.

La rândul său, zona de liber schimb presupune teritoriul, în limitele căruia se aplica o înțelegere între două sau mai multe țări sau uniuni de țări (în cazul dat – Uniunea Europeană) privind obiective ca:

- desființarea taxelor vamale;
- eliminarea restricțiilor cantitative la mărfurile industriale;
- dezvoltarea economică a țărilor semnatare (membri) în concordanță cu obiectivele lor strategice;
- stabilitatea monetar-fiscală etc.

Având un Acord bilateral de liber schimb semnat cu Uniunea Europeană, Republica Moldova va dispune de un cadru mai previzibil pentru derularea relațiilor comerciale cu statele comunitare. De asemenea, acest

Acord va plasa relațiile comerciale ale țării noastre cu Comunitatea Europeană pe poziții de egalitate față de relațiile comerciale cu statele din CSI, cu care la moment avem încheiat un asemenea Acord, consolidând în rezultat aspectul economic pentru aprofundarea relațiilor politice și pregătind Republica Moldova să facă față cerințelor înaintate pentru un stat care tinde să devină membru al Uniunii Europene.

Anterior rundei date, autoritățile comunitare au lansat Parteneriatul Estic – o nouă politică de vecinătate ce prevede liberalizarea regimului de vize, ridicarea barierelor comerciale și adoptarea a cât mai multor prevederi din legislația Uniunii Europene în cele șase țări implicate – Republica Moldova, Ucraina, Belarus, Georgia, Armenia și Azerbaijan.

Politica Europeană de Vecinătate deschide noi perspective de parteneriat între Uniunea Europeană și Republica Moldova în domeniul vamal, și anume:

- perspectiva avansării dincolo de cooperare spre un grad semnificativ de integrare, inclusiv prin accesul pe piața internă a UE și posibilitatea de a participa progresiv la aspectele-cheie ale politicilor și programelor UE;
- deschiderea reciprocă a economiilor și reducerea continuă a barierelor din calea comerțului, ceea ce va stimula investițiile și creșterea economică;
- posibilități pentru deschiderea treptată sau participarea consolidată în anumite programe comunitare în domeniul comerțului exterior și al celui vamal;
- susținere, inclusiv asistență tehnică, pentru a îndeplini standardele și normele UE legate de controlul și perfectarea vamală a mărfurilor;
- aprofundarea comerțului și relațiilor economice.

În prezent, cadrul juridic bilateral dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană se bazează, preponderent, pe următoarele acte internaționale:

✓ *Acordul de Parteneriat și Cooperare*, care în linii generale s-a realizat și

✓ *Planul de acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova*, semnat la Bruxelles la 22 februarie 2005, care prevede un șir de acțiuni și măsuri pe care Republica Moldova urmează să le realizeze pentru a asigura trecerea la o etapă mai avansată de colaborare. Aceste măsuri prevăd reformarea cadrului legislativ și instituțional în vederea conformării Republicii Moldova la valorile europene.

Obiectivul 26 al aceluși Plan, denumit „Implementarea legislației vamale conform standardelor internaționale și UE”, prevede:

- implementarea prevederilor Codului vamal comunitar dar și a prevederilor ce se referă la controlul vamal al precursorilor, bunurilor contrafăcute și piratate, al bunurilor cu dublă destinație și al bunurilor culturale;

– adoptarea și racordarea deplină la Sistemul Armonizat existent, în vederea adoptării Nomenclatorului Combinat;

– implementarea principiului controlului vamal în baza analizei și selectivității riscurilor și crearea cadrului instituțional relevant.

Vorbind despre baza legislativă națională în domeniul vamal, putem menționa că prevederile Codului vamal și ale actelor normative naționale în ultimii ani au fost armonizate în cea mai mare parte cu legislația vamală comunitară, punerea în practică a acestora făcându-se treptat. Astfel, nu există (sau dacă există sunt minime) deosebiri de aplicare față de legislația comunitară în ceea ce privește utilizarea nomenclurii tarifare, informațiile tarifare obligatorii, regulile de origine, valoarea în vamă, procedurile și regimurile vamale la import și export, tranzitul, antrepozitul vamal, documentul administrativ unic, datoria vamală. Totodată, este observabilă tendința la nivel comunitar de implementare a noilor prevederi legale în domeniul vamal și trecerea acestora la un nivel calitativ nou.

Astăzi, este evident faptul că pentru facilitarea comerțului legitim și lupta împotriva fraudei vamale sunt necesare proceduri vamale simple, rapide și uniformizate. Prin urmare, se impune crearea unui mecanism simplu și fără suport pe hârtie atât pentru organele vamale, cât și pentru agenții economici participanți la activitatea economică externă, urmând să se simplifice legislația vamală, să se permită utilizarea instrumentelor și a tehnologiilor moderne și să se promoveze în continuare aplicarea uniformă a legislației vamale.

Pornind de la ideea expusă, Parlamentul European și Consiliul European au adoptat Regulamentul nr.450/2008 privind stabilirea unui nou Cod vamal comunitar, care a fost publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene la 4 iunie 2008. Regulamentul dat este obligatoriu, în toate elementele sale, și se aplică direct în toate statele membre. Acesta a intrat în vigoare la 20 de zile de la publicare, însă anumite prevederi se aplică gradual, începând cu 24 iunie 2009 și 1 ianuarie 2011, dar nu mai târziu de 24 iunie 2013.

De asemenea, Regulamentul nr.450/2008 prevede: „Să se raționalizeze regimurile vamale și să se țină seama de faptul că utilizarea mijloacelor electronice pentru depunerea și prelucrarea declarațiilor reprezintă regula, iar utilizarea și prelucrarea declarațiilor pe hârtie reprezintă excepția”.

Codul vamal modernizat introduce cadrul juridic pentru aplicarea anumitor dispoziții ale legislației vamale ce vizează schimburile comerciale cu mărfuri între părțile teritoriului vamal. Normele în materie de declarații vamale și plasare a mărfurilor sub un regim vamal urmează să fie modernizate și raționalizate, im-

punându-se ca declarațiile vamale să fie întocmite, de regulă, pe cale electronică și să prevadă doar un singur tip de declarație – simplificată.

Prin urmare, dacă la baza legislației vamale a Republicii Moldova, mai ales cu referință la destinațiile și regimurile vamale, se află prevederile vechiului Cod vamal comunitar aprobat prin Regulamentul nr.2913/92 și Regulamentul de aplicare a acestuia nr.2454/1993, nu ne rămâne decât să facem o analiză a prevederilor noului Cod vamal comunitar, să identificăm acele inovații și modificări pe care le conține și să le încorporăm în cadrul normativ național.

Referindu-ne la celelalte aspecte, prevăzute în pct.(1) al obiectivului indicat mai sus, și anume – implementarea prevederilor referitoare la controlul vamal al precursorilor, al bunurilor contrafăcute și piratate, al bunurilor cu dublă destinație și al bunurilor culturale, considerăm că în acest sens este necesară adoptarea unor acte normative noi, separate, care ar prevedea nemijlocit noțiunea bunurilor vizate, precum și procedura de trecere a acestora peste frontiera vamală, dat fiind faptul că reglementările existente la moment sunt minime sau în general lipsesc pentru unele compartimente.

Astfel, până la moment în legislația vamală a Republicii Moldova nu este expusă definiția noțiunii de precursori, nefiind detaliată nici procedura de import-export al acestora.

Noțiunea de bunuri contrafăcute și piratate a fost introdusă în Codul vamal al Republicii Moldova prin Legea de modificare nr.103-XVI din 16.05.2008, prevederile în cauză fiind apropiate de cele folosite de legislația vamală comunitară. Totodată, Capitolul XII al Codului vamal al Republicii Moldova, intitulat „Aplicarea de măsuri la frontieră în vederea protecției proprietății intelectuale”, prevede procedura de contracarare a traficului ilicit cu mărfuri care aduc atingere proprietății intelectuale, inclusiv cu bunuri contrafăcute și piratate. În domeniul dat, la nivel comunitar este folosit Regulamentul nr.3295/94, care stabilește măsuri privind libera circulație, exportul, regimul suspensiv de perfecționare pasivă și activă a bunurilor falsificate, piratate sau care aduc atingere drepturilor de proprietate intelectuală.

Cu referință la bunurile cu dublă destinație, singurul act normativ care dă definiția acestei categorii de bunuri este Legea nr.1163-XIV din 26.07.2000 „Cu privire la controlul exportului, reexportului, importului și tranzitului de mărfuri strategice”, ale cărei norme în mare parte și-au pierdut, considerăm, actualitatea, fiind prevederi cu caracter general (bunurile cu dublă destinație sunt incluse în categoria mărfurilor strategice) și nu mai reflectă în deplină măsură situația reală în domeniul trecerii peste frontiera vamală a Republicii Moldova a bunurilor cu dublă destinație. De exemplu, la nivel comunitar se apli-

că un act normativ separat pentru bunurile respective, și anume: Regulamentul nr.1334/2000, care stabilește procedura de control al exportului bunurilor și tehnologiilor cu dublă utilizare (atât civilă, cât și militară).

O situație identică atestăm și în privința bunurilor culturale, mai bine zis – cu privire la procedura de trecere peste frontiera vamală a Republicii Moldova a bunurilor din categoria dată, deoarece normele cu referință se află dispersate în diferite acte normative. Considerăm că se impune necesitatea elaborării și adoptării unui act normativ distinct, care ar reglementa detaliat procedura de declarare și control vamal al acestora, după modelul Regulamentului nr.3911/92, aplicabil la nivel comunitar.

Cât privește condiția adoptării și racordării în deplină măsură la Sistemul Armonizat existent, în vederea implementării Nomenclatorului Combinat folosit de Comunitatea Europeană, putem menționa că Republica Moldova, prin Legea nr.112-XV din 22.04.2004, a aderat la Convenția internațională privind Sistemul Armonizat de descriere și codificare a mărfurilor, semnată la 14 iunie 1983 la Bruxelles. Potrivit acestei Convenții, a fost elaborat un nomenclator de bază unic, care a fost acceptat de majoritatea statelor lumii, criteriul de clasificare a mărfurilor fiind gradul de prelucrare combinat cu originea mărfurilor.

În cadrul tarifului vamal, statul nostru aplică prevederile Sistemului Armonizat, prin care înțelegem „nomenclatura care cuprinde pozițiile, subpozițiile și codurile numerice aferente, notele de secțiuni, capitole și subpoziții, precum și regulile generale de interpretare a Sistemului Armonizat cuprinse în Anexa la această Convenție. Prin nomenclatură tarifară se are în vedere nomenclatura stabilită în conformitate cu legislația părții contractante pentru încasarea taxelor vamale de import”.

La nivel comunitar la fel se aplică această Convenție, iar nomenclatura combinată care constituie baza Tarifului Vamal Integrat al Comunității Europene (TARIC) este alcătuită conform Sistemului Armonizat de descriere și codificare a mărfurilor. Astfel, la compartimentul respectiv putem menționa că Nomenclatorul tarifar folosit de către Republica Moldova este, în linii generale, compatibil cu cel folosit pe teritoriul vamal comunitar.

Făcând referință la implementarea principiului controlului vamal în baza analizei și selectivității riscurilor, acesta se prezintă ca un element-cheie în racordarea activității organelor vamale ale Republicii Moldova la standardele existente în Uniunea Europeană.

Aplicarea controlului vamal în baza analizei și selectivității riscurilor permite realizarea de către organele vamale naționale a unor obiective strategice, precum:

1) efectuarea adecvată (rapid și eficient) a controlului vamal;

2) verificarea preponderență a tranzacțiilor care presupun existența unor neconcordanțe;

3) stabilirea unui climat benefic colaborării între organele vamale și mediul de afaceri.

Activitatea de analiză a riscurilor în domeniul vamal în Republica Moldova se realizează în conformitate cu principiile de administrare stabilite în Concepția sistemului de administrare a riscurilor în Serviciul Vamal, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1144 din 03.11.2005.

La rândul său, procedura de administrare a riscurilor este desfășurată de către organele vamale, care asigură efectuarea unui control vamal adecvat, bazat pe redistribuirea optimală a resurselor Serviciului Vamal pe direcțiile cele mai importante și prioritare ale activității, în vederea prevenirii și combaterii fraudelor vamale și facilitării schimbului de mărfuri internațional prin utilizarea principiului selectivității.

Chiar dacă principiul expus a fost implementat cu succes în activitatea vamală din Republica Moldova, fiind unul dintre determinantele procedurii de vămuire a mărfurilor, mai sunt unele rezerve, care în timpul apropiat urmează să fie înlăturate, cum ar fi: dezvoltarea sistemului de selectivitate a mărfurilor, dezvoltarea sistemului instituțional în domeniul dat, schimbul mai accentuat de informații între subiecții vizați în Hotărârea Guvernului nr.1144, sistematizarea criteriilor și profilurilor de risc aplicate și elaborarea altor noi, mai eficiente etc.

În afară de pozițiile reflectate mai sus, putem menționa că în ultimul timp în legislația vamală a Republicii Moldova au fost operate anumite modificări, care au pus începutul unei noi etape în vederea ajustării legislației vamale naționale la acquisul comunitar în domeniul vamal.

În continuare vom menționa doar câteva modificări și inovații legislative operate în acest sens. Astfel, prin Legea Parlamentului nr.103-XVI din 16.05.2008, în Codul vamal al Republicii Moldova a fost introdus un nou articol – 193,¹ cu denumirea „Agentul economic autorizat”, care stabilește: „Agentul economic autorizat este persoana juridică, înregistrată în conformitate cu legislația, care deține acest statut în temeiul deciziei Serviciului Vamal și care beneficiază de anumite facilități în ceea ce privește controlul vamal privind securitatea și siguranța și/sau de anumite simplificări prevăzute de reglementările vamale. Condițiile, criteriile și procedura obținerii, suspendării și retragerii statutului de agent economic autorizat, facilitățile și simplificările care se acordă persoanelor cu un astfel de statut sunt stabilite de Serviciul Vamal, în conformitate cu legislația”.²

Mai recent, prin Ordinul Serviciului Vamal nr.268-O din 09.07.2010, a fost aprobat Regulamentul cu privire

la statutul de „agent economic de încredere”, elaborat în vederea facilitării procedurii de vămuire, asigurării aplicării principiului selectivității la efectuarea controlului vamal, care reglementează condițiile și modul de atribuire a statutului de agent economic de încredere, aspectele generale legate de procedura controlului vamal aplicat în privința acestuia, precum și alte facilități acordate. În opinia noastră, actul normativ respectiv constituie un prim pas în definirea amplă a noțiunii de „agent economic autorizat”, însă considerăm că nu cuprinde toate aspectele legate de noțiunea menționată și se impune elaborarea unui act normativ mai detaliat.

Astfel, cu regret, până la moment alte reglementări decât cele menționate, îndreptate la desfășurarea esenței acestei noțiuni, nu au fost elaborate, iar prevederile respective, atât de binevenite în contextul ajustării legislației vamale naționale la standardele comunitare, rămân cu o aplicare redusă în cadrul dreptului vamal național.

În ce privește instituția „agent economic autorizat” în cadrul dreptului vamal comunitar, avem denumirea de „operator economic autorizat” (sensul fiind identic). Aceasta joacă un rol destul de important în procedura de vămuire a mărfurilor din considerentul, deoarece stabilește un statut special pentru persoana care deține acest statut și dispune de un cerc de drepturi și obligații privilegiate, fiind excluse în privința acesteia anumite forme de control și supraveghere vamală cu posibilitatea vămuirii mărfurilor în procedură simplificată.

Conform legislației vamale comunitare, operatorii economici care respectă normele și sunt demni de încredere și au obținut statutul de operatori economici autorizați urmează să profite la maximum de simplificarea generalizată și, ținând seama de aspectele privind securitatea și siguranța, pot beneficia de niveluri reduse de control vamal.

Orice operator economic stabilit pe teritoriul vamal al Comunității și care îndeplinește condițiile prevăzute de legislația vamală comunitară poate să solicite statutul de operator economic autorizat. Acest statut este acordat de către autoritățile vamale după o consultare cu alte autorități competente.

Cât privește noțiunea de „operator economic”, acesta este considerat orice persoană care în cadrul activităților sale profesionale exercită activități reglementate de legislația vamală comunitară.

Conform legislației vamale comunitare, acești operatori pot beneficia de statutul de operator economic autorizat „simplificare vamală” sau de operator economic autorizat „securitate și siguranță”, sau de statutul combinat „simplificare, securitate și siguranță”.

Tot în această ordine de idei, putem concretiza că în legislația vamală a Republicii Moldova nu și-au

găsit încă pe deplin reflectare procedurile simplificate de vămuire a mărfurilor aplicabile în cadrul Uniunii Europene.

Procedura simplificată de vămuire prevede furnizarea de către agentul economic, a posteriori (mai târziu), a unor informații și documente, care în mod general sunt cerute în momentul începerii procedurii de vămuire.

Scopul procedurilor simplificate de vămuire este de a li se oferi agenților economici modalități noi de vămuire, aplicate schimburilor de mărfuri realizate între statele-membre ale Comunității Europene și alte state, ce vizează:

- a) simplificarea formalităților de vămuire;
- b) accelerarea traficului de mărfuri;
- c) reducerea timpului de vămuire.

Conform legislației vamale comunitare, cunoaștem următoarele proceduri simplificate:

- 1) procedura declarației incomplete;
- 2) procedura declarației simplificate;
- 3) procedura de vămuire la domiciliu.

Procedura declarației incomplete permite autorității vamale să accepte o declarație, care nu conține toate datele necesare sau care nu este însoțită de toate documentele cerute pentru plasarea sub regimul vamal solicitat, iar titularul declarației incomplete este obligat să prezinte ulterior biroului vamal documentele lipsă.

Procedura declarației simplificate permite, în cazul operațiunilor cu caracter repetitiv, ca mărfurile să fie plasate sub regimul vamal respectiv pe baza depunerii unei declarații simplificate, cu condiția depunerii ulterioare a unei declarații suplimentare cu caracter global.

Prin operațiuni cu caracter repetitiv se înțelege transporturile de marfă având același destinatar și același expeditor, care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- au frecvență mai mare de două transporturi pe săptămână;
- marfa transportată se încadrează în același cod tarifar;
- țara de expediție și țara de destinație, precum și regimul vamal și cel tarifar aplicabile rămân neschimbate.

Procedura de vămuire la domiciliu permite plasarea mărfurilor sub regimul vamal solicitat la locurile de încărcare sau de descărcare a mărfurilor, după caz, desemnate de titularul operațiunii comerciale, sau în alte locuri aprobate de autoritatea vamală.

În cazul procedurii de vămuire la domiciliu, agentul economic, autorizat în prealabil de autoritatea vamală, primește un număr de declarații vamale pre-autentificate, pe care le utilizează corespunzător nevoilor estimate și pe care trebuie să le justifice la sfârșitul unei perioade stabilite de comun acord cu biroul vamal.

Astfel, în perspectivă, pentru accentuarea armonizării la nivel național a principalelor acte normative în domeniul vamal, urmează a fi aprobate și aplicate: procedura simplificată de vămuire la domiciliu pentru operațiunile de export, import și perfecționare activă (atât cu suspendarea încasării taxelor vamale, cât și cu restituirea acestora), depunerea declarației vamale incomplete, precum și procedura de vămuire la domiciliu pentru mărfurile plasate sub celelalte regimuri vamale.

Un progres evident în ce privește apropierea legislației și a procedurilor vamale naționale de cele comunitare a fost adoptarea Hotărârii Guvernului nr.501 din 14.08.2009 cu privire la Tariful Vamal Integrat al Republicii Moldova, care prevede că „în scopul facilitării traficului de mărfuri și optimizării procesului de implementare a prevederilor legislației privind importul și exportul mărfurilor, Serviciul Vamal va elabora și gestiona Tariful Vamal Integrat al Republicii Moldova (TARIM), în temeiul Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova”.³

TARIM are un caracter consultativ, reprezentând o bază de date în care se indică măsurile tarifare și netarifare aplicabile mărfurilor importate sau exportate pe/din teritoriul vamal al Republicii Moldova și care include următoarele compartimente:

- a) subdiviziuni ale Nomenclatorului mărfurilor al Republicii Moldova;
- b) cotele taxelor vamale și alte drepturi de import;
- c) informații privind facilitățile tarifare;
- d) coduri adiționale și note explicative privind utilizarea informațiilor cuprinse în TARIM;
- e) date și indicații privind temeiul legal al informațiilor cuprinse în TARIM;
- f) alte informații necesare pentru aplicarea măsurilor tarifare și netarifare (acte cu caracter permisiv etc).

În vederea asigurării ajustării la standardele europene, elaborarea TARIM s-a realizat în conformitate cu principiile care stau la baza Tarifului Vamal Comun (TARIC) bazat pe nomenclatura combinată și prevederile adiționale specificate în legislația comunitară, precum și în corelație cu recomandările oferite de către experții din Autoritatea Națională a Vănilor din România.⁴

Tariful vamal integrat al Uniunii Europene se aplică de la 01 ianuarie 1988. În el sunt descrise amănunțit mărfurile, nomenclatura, conținând și altă informație necesară pentru identificarea mărfii în vederea percepției taxelor vamale și evidenței statistice a operațiunilor de comerț exterior.

Acest act normativ este un prim pas în apropierea tarifului vamal național de cel comunitar. La moment, tariful vamal al Republicii Moldova este unul simplu, cu o singură coloană a taxei vamale, spre deosebire de cel

aplicabil în Uniunea Europeană, care este cu mai multe coloane, fiind posibilă aplicarea diferențiată a taxelor vamale în dependență de politica tarifară discriminatorie aplicabilă de Comunitate.

Un alt exemplu de apropiere a legislației vamale naționale de cea comunitară servește implementarea NCTS – Noul Sistem Computerizat de Tranzit (New Computerized Transit System). Aderarea Republicii Moldova la Convenția privind regimul de tranzit comun și la Convenția privind simplificarea formalităților în comerțul cu mărfuri, încheiate la Interlaken la 20 mai 1987, și conectarea la NCTS de nivel internațional va fi posibilă cu condiția că țara noastră va fi invitată în acest sens de către depozitar (Secretarul general al Consiliului Comunităților Europene), ca urmare a hotărârii Comisiei mixte UE/AELS.

În acest sens, prin Ordinul Serviciului Vamal nr.346-O din 14.09.2007 a fost aprobat Planul de Acțiuni pentru implementarea în Republica Moldova a Noului Sistem Computerizat de Tranzit. Acesta este un sistem european, bazat pe depunerea declarației de tranzit în format electronic și pe schimburi electronice de date între birourile vamale implicate într-o operațiune de tranzit: biroul de plecare și de destinație. Efectele implementării NCTS se vor concretiza prin eficientizarea urmăririi transporturilor care nu ajung la destinație și prin identificarea în timp real a cuantumului obligației vamale, a debitorului și soldului rămas din garanția depusă de titularul operațiunii.

Mai recent au fost puse în aplicare prevederile Legii nr.253-XVI din 05.12.2008, prin care Republica Moldova a aderat la Convenția privind admiterea temporară, adoptată la Istanbul la 26 iunie 1990. Convenția dată prevede mecanismul de aplicare a Carnetului ATA, care este un document internațional vamal pentru o transportare și vămuire simplificată a mărfurilor aflate în regim de export temporar și admitere temporară. Carnetul ATA este unul dintre cele mai eficiente metode de derulare a exporturilor temporare, în vederea participării agenților economici la târguri și expoziții internaționale. De asemenea, Carnetul ATA permite introducerea mărfurilor străine pe teritoriul vamal al Republicii Moldova fără plata drepturilor de import și fără a completa documente vamale.

Cât privește practica altor state în acceptarea acquisului comunitar în domeniul vamal, ne vom referi succint la practica României. În vederea completării, armonizării și implementării efective a cadrului legislativ, în perioada de pre-aderare a fost întocmită *Strategia de dezvoltare a Administrației Vamale Române*, care a avut ca principale obiective:

- completarea cadrului legislativ și a procedurilor specifice;

- corelarea sistemului legislativ național cu cel european;
- eficientizarea activității de colectare a drepturilor de import convenite bugetului de stat din activitatea vamală;
- consolidarea controlului vamal la frontieră;
- combaterea fraudei comerciale și a crimei organizate transfrontaliere;
- structurarea sistemului de comunicare interinstituțională la nivel național și internațional;
- consolidarea, stabilizarea și dezvoltarea Sistemului Informatic Integrat Vamal;
- modernizarea infrastructurii și dotarea cu echipamente performante, specifice activității vamale de control;
- restructurarea cadrului organizatoric și îmbunătățirea sistemului managerial și de comunicare internă;
- crearea cadrului instituțional și al mecanismelor de recrutare, selecție, pregătire profesională, evaluare și alocare a resurselor umane, protecția lucrătorilor vamali;
- combaterea corupției și crearea unui profil etico-profesional al personalului vamal.

Alinierea legislației vamale la acquisul comunitar s-a efectuat prin adoptarea Codului vamal al României (Legea nr.141/1997), continuând cu adoptarea Regulamentului de aplicare a Codului vamal al României (Hotărârea Guvernului nr.1114/2001), Regulament prin care s-a creat cadrul legal de punere în aplicare a Tarifului Vamal Integrat Român (TARIR) și a principiilor tranzitului comun. Regulamentul a introdus elemente noi referitoare la perfecționarea personalului, acordarea liberului de vamă și decontarea datoriei vamale în formă electronică.

România a demarat în luna septembrie 1999 activitatea de elaborare a Tarifului vamal național integrat, având aceleași principii și același format cu Tariful Integrat Comun (TARIC).

Demersurile României privind aderarea la Convenția de Tranzit Comun și la Convenția referitoare la simplificarea formalităților în comerțul cu mărfuri au început în anul 1994, prin înaintarea către Comisia Europeană a cererii de interconectare a sistemelor de tranzit al României și al Comunității Economice Europene. Începând cu 10 februarie 2000 prevederile referitoare la activitatea de tranzit comun sunt aplicate în întreg sistemul vamal român. Sistemul Integrat Informatic Vamal Român este compatibil cu Noul Sistem Informatic Comunitar de Urmărire a Tranzitului (NCTS).

Legislația vamală română în domeniul regulilor de origine nepreferențială conținea prevederi similare celor cuprinse în Codul vamal comunitar și în Regulamentul vamal comunitar. Totodată, România a aplicat același

sistem de evaluare în vamă a mărfurilor cu cel existent în Uniunea Europeană, bazat pe Acordul privind aplicarea art.VII al Acordului General pentru Tarife și Comerț (GATT).

După cum observăm, Republica Moldova parcurge aceleași etape ca și statul vecin, numai că, spre deosebire de acesta, avem încă multe aspecte nereglementate, iar ajustarea legislației vamale naționale la acquisul comunitar decurge destul de lent.

Ca posibil viitor stat membru al Uniunii Europene, Republica Moldova urmează să conștientizeze pe deplin rolul pe care îl au reglementările vamale naționale în domeniul reglementării traficului de mărfuri, aplicării corecte a procedurilor vamale, eficienței mecanismelor tarifare și netarifare stabilite, ca în rezultat să fie facilitate raporturile economice și comerciale cu caracter legal, contracarată fraudă în domeniul vamal și protejate interesele economice ale statului și ale operatorilor economici. Cu toate că în ultima perioadă au fost întreprinse o serie de acțiuni menite să contribuie atât la realizarea unei armonizări depline a reglementărilor vamale, cât și la transpunerea acquisului comunitar în sistemul normativ național, mai rămân o serie de principii și prevederi care urmează a fi implementate. De asemenea, Republica Moldova urmează să demareze procesul de creare a instituțiilor și organismelor administrative necesare pentru implementarea acquisului. Astfel, până la data aderării la Uniunea Europeană sunt necesare consolidarea, reorganizarea și perfecționarea structurilor administrative existente, pentru a permite aplicarea eficientă a acquisului comunitar în domeniul vizat.

Generalizând cele relatate mai sus, considerăm ca fiind inevitabil și accentuăm necesitatea demarării unui proces de sistematizare, analiză și ajustare a legislației naționale în domeniul vamal în vederea stabilirii coerenței acestora cu cea aplicabilă la nivelul Uniunii Europene. Totodată, sperăm că, odată cu semnarea Acordului de asociere RM-UE, va fi posibilă o apropiere și mai mare a reglementărilor vamale naționale de cele comunitare, care, în rezultat, vor duce la început la crearea unei zone de liber schimb (ale cărei baze sunt puse la moment), treptat se va ajunge la o uniune vamală, ca în final să fie posibilă integrarea țării noastre în spațiul vamal comunitar.

Note:

¹ Planul de Acțiuni Uniunea Europeană – Republica Moldova.

² Codul Vamal al Republicii Moldova, adoptat prin Legea Parlamentului nr.1149-XIV din 20.07.2000 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2000, nr.160-162.

³ Hotărârea Guvernului nr.501 din 14.08.2009 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr.127-130.

⁴ Raportul anual privind activitatea Serviciului Vamal al Republicii Moldova în anul 2009, p.26.